

Киреенко Е. В. Концептуальная метафора *любовь – зависимость* в украинской, английской и французской фольклорно-магических картинах мира / Е. В. Киреенко // „Мова і засоби масової комунікації на сучасному історичному етапі” : матеріали міжнародної науково-практичної конференції : м. Львів, 25-26 квітня 2014 р. – Львів : ГО „Наукова філологічна організація „ЛОГОС”, 2014. – 132 с. – С. 36 – 39.

4. Общее, сравнительно-историческое, типологическое языкознание

Концептуальная метафора ЛЮБОВЬ – ЗАВИСИМОСТЬ в украинской, английской и французской фольклорно-магических картинах мира

Киреенко Екатерина Владимировна, канд. филол. наук

Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко

Заговоры – универсальные прагматически маркированные тексты, которые функционируют в сфере сакрального бытия народа и человека, репрезентируют своеобразную мировоззренческую систему, особую фольклорно-магическую картину мира [2, с. 13]. Фольклорная картина мира отличается от языковой картины мира как по составу компонентов, так и по строению. Поскольку в фольклорной языковой картине мира фиксируются донаучные, наивные, мифологические представления, набор наиболее существенных из них, подвергшихся концептуализации, не совпадает с представленными в языковой картине мира в целом [5, с. 46 – 47]. Маги, будучи носителями первобытного, мифологического сознания, воспринимают окружающий мир как гармонично организованную совокупность взаимозависимых элементов, в которой человек занимает равнозначное с другими представителями природы место [3, с. 181]. Такое восприятие мира как единого и живого целого обуславливает высокую меру метафоризации действительности первобытным (мифологическим, магическим) сознанием. Метафора, являясь инструментом мышления и познания мира, отражает фундаментальные культурные ценности, так как основана на национально-культурном мировидении [4, с. 85 – 86]. Цель настоящего исследования – определить семантико-когнитивные признаки

концепта ЛЮБОВЬ в украинской, английской и французской фольклорно-магических картинах мира, которые реализуют концептуальную метафору ЛЮБОВЬ – ЗАВИСИМОСТЬ. Материалом анализа служат тексты любовных заговоров, представленные в сборниках заклинаний украинской, английской и французской магических традиций [1, 6 – 16].

Констатируем, что семантический блок ЗАВИСИМОСТЬ составляет 19,19% структуры концепта ЛЮБОВЬ в фольклорно-магической картине мира украинских любовных заговоров и 16,9 % и 12,75 % в фольклорно-магических картинах мира французских и английских любовных заговоров соответственно.

Проанализировав любовные заговоры, мы выявили следующие семантико-когнитивные признаки концепта ЛЮБОВЬ, которые реализуют концептуальную метафору ЛЮБОВЬ – ЗАВИСИМОСТЬ в украинской, английской и французской фольклорно-магических картинах мира (в скобках приводим процентное соотношение признаков исследуемого концепта, актуализированных в украинских, английских и французских любовных заговорах соответственно):

1) Влечение объекта заговора к субъекту заговора, потребность видеть его постоянно (10,1:7,5:10,79):

Щоб твоя душа і тіло до мене летіло ниткою-клубком. Рождений, хрещений, молитвений [ім'я] до родженої, хрещеної, молитвеної [ім'я] прилітав [6, с. 77]; Тягніть до мене, народженої, хрещеної і молитвяної дівчини [ім'я] народженого, хрещеного і молитвяного [ім'я] [7, с. 42]; Щоб в цей час і минуту до мене прибув народжений, хрещений і молитвований [ім'я] до дівчини [ім'я] [7, с. 43]; Отець домовий! Скоч додолу, та принеси мого [ім'я] до мого дому. Біжи прудко, біжи хутко, як цей дим біжить угору, щоб ти так прудко та хутко приніс народженого, хрещеного і молитв'яного раба Божого [ім'я] до дому мого [7, с. 44]; Трясу, трясу кладкою, кладка водою, а вода купиною, а купина чортами, а чорти [ім'я], щоб його трясли, трясли та й до мене принесли, до народженої, хрещеної, молитв'яної раби Божої дівчини [ім'я] [7, с. 48]; Як ся тягнуть плуги з кожної хати їдучи в поле, щоб так ішли

до хрещеної, породженої [ім'я] кавалери зі всього села [1, с. 220]; Як дуже зілля кипить, – милий поверх дерева летить [1, с. 230]; *With powerful lover powders all over thee hurry, hurry come back to me* [14, с. 14]; *[Person's name], seek me out, come to me in voice or flesh* [14, с. 16]; *Lover, oh dear lover, come to me* [14, с. 17]; *He / she will come to me now at my call without any delay* [14, с. 22]; *Let him / her come to me of his / her own free will* [13, с. 96]; *Lover, lover, come to me* [8, с. 255]; *Come to me in love* [8, с. 259]; *Lover, find your way to me* [10, с. 117]; *Then find the one that I seek as he must return within a week* [14, с. 26]; *As this heart shines in candlelight, I draw you to me tonight* [8, с. 263]; *Je t'attire vers moi chaque jour davantage* [12, с. 95]; *Afin de l'attirer vers moi* [12, с. 115]; *Je charge cette statuette me représentant pour attirer vers moi, jour après jour [nommez la personne]* [12, с. 132]; *Noix de cajou, attirez vers moi la personne qui répondra à mon désir* [16, с. 21]; *Que je puisse attirer l'amour que je désire* [16, с. 21]; *Ô pommier, attire vers moi l'objet de mon désir* [16, с. 104]; *Viens à moi sous les rayons du soleil* [16, с. 73]; *Que mon âme jumelle vienne à moi* [15, с. 52]; *Que tu le [la] conduises vers moi* [15, с. 33]; *C'est dans votre pouvoir de la conduire vers moi* [15, с. 26]; *[Nom], viens à mon appel* [12, с. 104]; *Je te guide vers moi* [12, с. 131]; *Il [elle] vient vers moi* [12, с. 143]; *Viens à moi embrasée de désir* [12, с. 163]; *Qu'elle vienne et ne reparte jamais* [16, с. 21]; *Amour, viens à moi* [16, с. 33]; *Que vienne à moi l'âme soeur m'apportant enfin le bonheur* [16, с. 45]; *Qu'elle vienne vers moi* [9, с. 83].

2) Постоянные мысли объекта заговора о субъекте заговора (3,03:0,75:1,79):

Щоб він мене не запив, не заїв і з іншими не загуляв, усе мене на помислах мав [7, с. 41]; *Щоб ти день і ніч думав про мене. Щоб ти все думав про мене [ім'я] вовік віка* [1, с. 234]; *Щоб помисли [ім'я] направлялися до [ім'я] так, як проміння сонця направляють світло миру і добродетелі, і щоб [ім'я] створив у своїй уяві і погляді [ім'я]) так, як небо створено з зірками і дерево зі своїми плодами* [6, с. 76]; *As I think of you, think also of me* [8, с. 259]; *Que sa pensée et son coeur soient avec moi* [15, с. 25]; *Qu'il ne puisse rien faire sans songer à moi* [12, с. 81]; *Qu'elle ne puisse plus rien faire sans songer à moi* [12, с. 82]; *Que jour*

et nuit il voit mon image en son esprit [12, с. 117]; *Qu'il [elle] songe à moi en permanence* [12, с. 142]; *Il [elle] ne pense plus qu'à moi* [12, с. 143]; *Que toutes tes pensées soient tournées vers moi* [12, с. 185].

3) Мечты и сны объекта заговора о субъекте заговора (0:0:1,75):

Qu'il rêve déjà de me trouver et de m'aimer [15, с. 34]; *Que [nom] m'aime et qu'il me contemple dans ses rêves* [15, с. 22]; *Afin qu'il rêve de moi* [12, с. 117]; *Rêve de moi dans la lumière de la lune* [16, с. 73]; *Qu'il rêve à moi jour et nuit. Qu'il rêve à moi toute sa vie* [16, с. 95].

4) Объект заговора не может быть без субъекта заговора (4,04:0:0):

Як [ім'я] не обійдеться без ніг, без очей, без рук, без рум'яного лиця, без щирого серця, так щоб [ім'я] не обходився без [ім'я] [6, с. 77]; *Як сеся латиця не може бути без сорочки, так би ти, [ім'я], не міг бути без мене* [1, с. 224]; *Як полотно не може зробити без берда і ничилниць, так би ти [ім'я] не міг бути без мене* [1, с. 224]; *Як ся тягнуть плуги з кожної хати їдучи в поле, щоб так ішли до хрещеної, породженої [ім'я] кавалери зі всього села, і як не можуть без плуга й ораня хліба їсти, щоб так не могли без мене сісти* [1, с. 220].

5) Объект заговора страдает при отсутствии субъекта заговора (2,02:0:0):

Як голубу без очей, так би тобі, раба Божя [ім'я], за мною без ночей [7, с. 46]; *Як тій сорочці тяшко під тим тяском, так би тобі, [ім'я] тяшко було без мене* [1, с. 225].

6) Субъект заговора тоскует об объекте заговора (0:0,75:0):

For you I yearn, for me you burn [14, с. 12].

7) Объект заговора поклоняется субъекту заговора (0:0:2,51):

Qu'il [elle] s'agenouille devant moi et baise mes pieds et toutes les parties de mon corps [12, с. 142].

8) Объект заговора дружит только с субъектом заговора (0:0:0,35):

Qu'elle n'ait d'amitié pour personne du monde, spécialement pour [nom] [9, с. 83].

9) Объект заговора слышит призыв, имя субъекта заговора (0:2,25:0):

Hear this call of heart and mind, o friend of mine [14, с. 16]; *Lover, hear me call to thee* [10, с. 117]; *Candle yellow, may your flame make my lover hear my name* [13, с. 106].

10) Субъект заговора зовет к себе объект заговора и наоборот (0:1,5:0):

As I call your name, call me to you [8, с. 259]; *I call you – [name]* [11, с. 142].

11) Объект заговора подвержен влиянию субъекта заговора (0:0:0,35):

Tu es maintenant sous mon influence [12, с. 131].

12) Объект заговора не может ни в чем отказать субъекту заговора (0:0:0,35):

Ainsi le coeur de ceux à qui j'écrirai ne puisse me rien refuser [9, с. 82].

13) Объект заговора исполняет волю субъекта заговора (0:0:0,35):

Qu'elle accomplisse ma volonté [9, с. 83].

Результаты анализа 318 текстов любовных заговоров украинской, английской и французской магических традиций свидетельствуют о том, что семантический блок ЗАВИСИМОСТЬ составляет незначительный процент структуры концепта ЛЮБОВЬ в фольклорно-магической картине мира, особенно английской (12,75 %). Во французской фольклорно-магической картине мира концептуальную метафору ЛЮБОВЬ – ЗАВИСИМОСТЬ актуализируют 8 семантико-когнитивных признаков концепта ЛЮБОВЬ, в то время как в английской – 5, а в украинской – 4.

Список литературы:

1. Ви, зорі-зориці... : українська народна магічна поезія : замовляння / упоряд. М. Г. Василенко, Т. М. Шевчук ; передм. М. Г. Василенка. – К. : Молодь, 1991. – 336 с.

2. Кіреєнко К. В. Когнітивні та прагматичні характеристики жанру любовних замовлянь у різносистемних мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 – загальне мовознавство / Кіреєнко Катерина Володимирівна. – Донецьк, 2013. – 21 с.

3. Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології : підручник / В. В. Лучик. – К. : ВЦ «Академія», 2008. – 344 с.
4. Пименова М. В. Концептуальные исследования. Введение : учеб. пособие / М. В. Пименова, О. Н. Кондратьева. – М. : ФЛИНТА : Наука, 2011. – 176 с.
5. Пименова М. В. Языковая картина мира : учеб. пособие ; изд. 2-е, испр. и доп. / М. В. Пименова. – Кемерово : КемГУКИ, 2011. – 106 с. (Серия «Славянский мир». Вып. 7).
6. Словесна магія українців / упоряд. В. П. Фісун. – К. : Б-ка українця, 1998. – 104 с.
7. Українські замовляння / упоряд. М. Н. Москаленко ; авт. передм. М. О. Новикова. – К. : Дніпро, 1993. – 309 с.
8. Ball P. J. The Ultimate Book of Spells / Pamela J. Ball. – London : Arcturus Publishing Limited, 2007. – 352 p.
9. Delmas M.-Ch. Petits et Grands Secrets de Magie Amoureuse / Marie-Charlotte Delmas. – Paris : Éditions Fetjaine, 2009. – 144 p.
10. Dunwich G. Exploring Spellcraft / Gerina Dunwich. – New Jersey : New Page Books, 2001. – 224 p.
11. Eason C. A Practical Guide to Witchcraft and Magick Spells / Cassandra Eason. – Norfolk : Foulsham, 2001. – 256 p.
12. Guérin P. La Magie Amoureuse / Patrick Guérin. – Paris : Éditions Grancher, 2002. – 197 p.
13. Johnstone M. Encyclopedia of Spells / Michael Johnstone. – London : Arcturus Publishing Limited : Capella, 2003. – 200 p.
14. Love : Spells & Rituals for Love & Relationships / Talismagick : Magick for a Modern World [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.scribd.com/doc/2976889/Book-of-Love-Spells>.
15. Saint-Martin Ph. Les Clefs de la Magie Pratique / Philippe Saint-Martin. – Paris : Éditions Bussière, 2001. – 173 p.
16. Travoff A. Guide Pratique de la Magie d'Amour / Alexandre Travoff. – Paris : Éditions Cristal, 2005. – 158 p.